

Tyresö kommun
Barn- och utbildningsförvaltningen
Erik Sanner

TJÄNSTESKRIVELSE

2010-12-02

1 (7)

Diarienummer

2010/BUN 0085-41

Barn- och utbildningsnämnden

Rapport om åtgärder för elever som riskerar att inte nå målen

Barn- och utbildningsförvaltningen

Birgitta Wigren
Förvaltningschef

Erik Sanner
Utvecklingsstrateg

Sammanfattning

Vid nämndsammanträdet i april 2010 gavs förvaltningen i uppdrag att ”kartlägga det arbete som skolorna gör för att ge alla elever möjligheter att nå minst godkänt betyg i samtliga ämnen, samt vid behov presentera förslag på åtgärder för förbättring”.

Beskrivning av ärendet

Till grund för denna skrivelse har legat enheternas kvalitetsredovisningar samt en webbenkät, men även Skolverkets rapport ”Vad påverkar resultaten i svensk grundskola”. I kvalitetsredovisningarna har enheterna besvarat frågan vad de gjort för att antalet elever med minst godkänt i alla ämnen ska öka till 80 %. I Webbenkäten har frågor kring åtgärder och framtida förbättringsområden besvarats och nedan beskrivs typiska svar.

I kvalitetsredovisningar och webbenkät nämns att man gör följande i syfte att öka elevernas måluppfyllelse:

- Ökad tydlighet avseende målen gentemot elever och vårdnadshavare
- Klasskonferenser där elevers svårigheter och behov lyfts fram
- Arbetet med- och uppföljning av åtgärdsprogram
- Individuella lösningar för eleverna
- Stöd av specialpedagog
- Stöd av olika diagnosmaterial i svenska och matematik.
- Satsning på läsning och läsförståelse, främst F-5
- Satsning på digitala klassrum, kompensatoriska hjälpmedel och samarbete med Skoldatateket
- Olika satsningar på kompetensutveckling
- Material för laborativ matematik
- Läxhjälp, ta-igen veckor och sommarskola.
- Kunskap hos personalen i hur man arbetar i en målstyrd skola

På frågan ”Förslag till förbättringar – detta behöver vi bli bättre på inom enbeten för att måluppfyllelsen ska öka” i webbenkäten pekar man på behovet av att utveckla bedömningsmöten för en likvärdig bedömning samt möten lärare, arbetslag och skolor emellan för att diskutera resultatanalys. Behovet av forum för att utbyta goda exempel och diskutera pedagogik och didaktik lyfts fram samt dessutom behovet av att se över resurstilldelningen.

På frågan ”Förslag på åtgärder som förvaltningen borde göra centralt som leder till ökad måluppfyllelse i alla ämnen” nämns resursfördelning, olika satsningar på barn i behov av stöd, kompetensutveckling inom ex matematik, bedömning och de nya kursplanerna, forum för pedagogisk diskussion och till sist hjälp med att synliggöra brister och att bygga upp stödstrukturer.

I Skolverkets rapport ”Vad påverkar resultaten i grundskolan” förklaras nedgången i resultaten i svensk grundskola utifrån fyra perspektiv:

- Segregering – skolornas elevsammansättning har blivit alltmer homogen och spridningen av resultat ökar mellan skolor och olika elevgrupper. Vidare har föräldrarnas bildningsnivå samt även val av skola kommit att betyda mer. Dessutom är kamrateffekter, klasskamraternas påverkan på varandra, och lärarnas förväntningar avgörande för elevernas resultat.
- Decentralisering – ansvaret för resursfördelningen till skolan har övertagits av kommunerna, men trots det fördelas resurserna i mycket liten omfattning kompensatoriskt. Forskningen visar inget entydigt samband mellan elevernas kunskapsutveckling och de resurser som tilldelas – avgörande är hur man använder resurserna i verksamheterna. Resurser avseende lärartäthet och klasstorlek har dock större betydelse för yngre elever, elever med utländsk bakgrund och elever med lågutbildade föräldrar.
- Differentiering – trots att integrering poängteras i skollag och läroplan när det gäller undervisningens organisation, visar studier att särskiljande lösningar och nivågrupperingar är vanligt förekommande. Differentiering som schablonlösning har en negativ påverkan på elevernas resultat. Den förbättring av resultaten man uppnår genom att placera högpresterande elever tillsammans förloras i motsvarande genom att placera utsträckning i grupper med lågpresterande elever. Dessutom skapas inlåsningseffekter i särskilda grupper och även sämre självuppfattning hos elever i dessa grupper.
- Individualisering – Eget arbete har fått allt större utrymme i skolan. Lärande har blivit ett individuellt projekt som missgynnar elever med svagt stöd hemifrån. Men, individualisering kan även förstås utifrån betydelsen att undervisningen utgår ifrån den enskilda elevens behov vilket är påverkar resultaten positivt.

Slutsatser

Sett utifrån sammanfattningen av skolverkets rapport är det viktigt att alla som arbetar inom barn- och utbildningsförvaltningen, såväl ute i verksamheterna som centralt, förstår hur segregationen påverkar elevernas lärande och resultat samt arbeta för att hitta olika medel för att motverka den negativa påverkan

som segregeringen innebär. En mycket viktig del i detta är att ha rätt kompetens - och person - på rätt plats. Kompetens, såväl som förmåga att se och tillgodose elevernas olika behov, samt även höga förväntningar på eleverna är oerhört viktig för att de ska lyckas med sina studier. Förutom satsningen på kompetensutveckling genom lärarlyftet är det program för "Livs- och karriärutveckling för tillsvidareanställd personal" som förvaltningen arbetar fram en viktig del i detta. Programmet innehåller såväl kompetensutveckling som stöd till lärare som tycker att de valt fel yrke och vill byta yrkesbana och avsluta sin anställning i Tyresö kommun. Den statliga satsningen på kompetensutveckling för lärare – lärarlyftet – har inneburit möjligheter för lärare att utvecklas i sitt yrke och fördjupa sina ämneskunskaper. En översyn av resursfördelningen så att den kompenserar till rätt nivåer är viktig för att höja resultaten. Om resurserna i skolan ska ökas, ska det ske i yngre år och utifrån principerna för det sociodemografiska tillägget. I de fall det är möjligt bör enheterna motverka inläsningseffekterna som placering i olika smågrupper innebär. Till sist ska enheterna fortsätta att utveckla individualisering i den positiva aspekten att utgå från elevernas behov och hitta flexibla lösningar. De stora satsningarna på lärstilsutbildning, VIS och samtalsutbildning syftar alla till detta.

Enheternas svar på webbenkäten visar på vad man ser som framgångsrikt i skolan: Att lyfta fram, dokumentera och tydliggöra elevernas behov och svårigheter och erbjuda olika former av stöd är viktigt, men även att vara tydliga med målen och att alla som arbetar i skolan ska vara förtrogna med vad det innebär att arbeta i en målstyrd verksamhet.

När det gäller förbättringar nämns utveckling av bedömaröverensstämmelse samt behovet av forum för att utbyta goda exempel och diskutera pedagogik och didaktik, men även olika kompetensutvecklingssatsningar. Även satsning på barn i behov av stöd och behovet av att se över resurstilldelningen nämns som prioriterade områden för förbättring. Till sist efterfrågas stöd i enheternas analys av resultaten.

Nyanlända elever

Den grupp elever som har svårast att nå målen är de som nyligen kommit till Sverige. Tyresö tar varje år emot ca 50 nyanlända flyktingbarn och självklart är skolgång en viktig del i deras integrering. En särskild utmaning innebär de

ensamkommande flyktingbarnen eftersom de inte har föräldrarnas stöd. Kommunen tar idag emot ensamkommande flyktingbarn från 14 års ålder och de ska då ges undervisning på grundskolans högstadium. En diskussion förs för tillfället med Migrationsverket om att ändra åldern för mottag till 16 år. Denna elevgrupp kommer då att få sin undervisning på gymnasiet. Migrationsverket ska lämna svar på kommunens förfrågan innan årets slut.

Kommunens grundskolor har sedan ett par år en ny organisation för mottagande av nyanlända elever – direktintegration med stöd. Eleverna placeras efter en första kartläggning i en klass och följer undervisning i de olika skolämnen. De erbjuds, precis som alla elever med annat modersmål än svenska, undervisning i svenska som andraspråk och modersmål samt studiehandledning på modersmålet. Elever i årskurs 6-9 går under minst en termin i en introduktionsgrupp som leds av kommunens språkpedagog. Gruppen träffas två förmiddagar per vecka och eleverna får utbildning i svenska språket och vad det innebär att gå i svensk skola.

Erfarenheter visar att den språkliga socialiseringen går snabbare och bättre med denna organisation samtidigt som eleverna får en viktig tillhörighet i klassen. Särskilda svårigheter oavsett organisation av mottagande är bland annat elever med bristande skolbakgrund och analfabeter samt att kombinera äldre elevers behov av mycket grundläggande ämnesundervisning med ålder och mognadsnivå.

Redan vidtagna åtgärder

När det gäller underlag och stöd i enheternas analys har redan följande åtgärder vidtagits.

Ny plattform för IUP med skriftliga omdömen

I den nya plattformen för IUP med skriftliga omdömen som testas i kommunen finns möjlighet att se förväntad måluppfyllelse i samtliga ämnen för alla elever i alla årskurser. Unikum medger filtrering på olika nivåer - klass, skola, kommun - vilket kommer att innebära utökade möjligheter till analys och strategiskt arbete med elevernas måluppfyllelse. Det kommer att vara möjligt att se mönster och sätta in resurser och anpassa metoder i god tid. Plattformen beräknas tas i bruk i hela kommunen från läsåret 11/12.

Resultat skolår 5

Sedan vårterminen 2010 görs en insamling av resultaten i samtliga ämnen i årskurs 5 inför övergången till årskurs 6, som komplement till den insamling i ämnena svenska, matematik och engelska som görs av Skolverket i samband med de nationella proven.

Resultatsammanställning

Den nya resultatsammanställning som presenterades vid nämndens sammanträde i oktober, är en sammanställning av olika typer av resultat som är användbara i skolornas förbättringsarbete. Där presenteras relevanta resultat och uppgifter så att enheternas rektorer tillsammans med övrig personal kan jämföra sin egen enhet med tidigare år och även med andra enheter.

Förvaltningens stab bistår på detta vis med tydliga underlag för den analys som görs på enheterna så nära barnen som möjligt. Resultatsammanställningen har arbetats fram efter önskemål från rektorsgruppen om analysstöd och användes för första gången i samband med årets kvalitetsredovisningar.

Framtida åtgärder**Implementering av nya styrdokument**

Implementeringen av den nya läroplanen och nya kursplaner inleddes v 44 och studiedagar finns inbokade under 2011 för kompetensutveckling och lokalt arbete på enheterna. Arbetet kommer att stödjas av 52 piloter, utsedda lärare från kommunens skolor. De kommer att delta i av Skolverket anordnade konferenser för att förberedas för uppdraget och blir genom detta resurser på sina enheter. Vidare finns planer på att bilda ämnesvisa nätverk för att diskutera bedömning och bedömaröverensstämmelse i ett 1-9 perspektiv även efter den första implementeringsfasen. Dessa ämnesnätverk kommer då att utgöra viktiga forum för erfarenhetsutbyte och pedagogisk diskussion.

Utveckling av bedömningsmöten

De bedömningsmöten som förvaltningen bjudit in till i samband med de nationella proven blir fler i takt med att nationella prov införs i fler ämnen. Lärarna förbereder sig genom att efter rättningen ta med prov som de anser vara svåra att bedöma för att diskutera med kollegor från andra skolor i kommunen. Målet med mötena är att öka graden av bedömaröverensstämmelse mellan kommunens skolor. Vid varje möte deltar en representant från rektorsgruppen.

Åtgärdsprogram

Förvaltningen kommer att se över hur arbetet med åtgärdsprogram ser ut på enheterna. Upprättas de alltid som de ska, eller finns det brister i detta? I den nya skollagen skärps regelverket och ger vårdnadshavarna rätt att överklaga rektors beslut. Så fort en risk finns att eleven inte kommer att nå målen ska skolan utreda behoven av ett eventuellt åtgärdsprogram. Utredningen ska dokumenteras även i de fall utredningen visar att åtgärdsprogram inte behövs.